

L. N. 7.

DISSERTATIO GRADUALIS,

DE

AGRICULTURA VETERUM SVEO-GOTHORUM,

QUAM

SUFFRAGANTE FACULT. PHILOS. AD REG. ACAD.

ABOENSEM,

PRÆSIDE

S. S. Theol. Doct. & Oecon. Profess. Membr. Reg. Ord.
de Wasa, Reg. Acad. Scient. Societ. Litt. Upsal. Reg.
Soc. Patr. Stockh. & Soc. Gothob.

D: NO PETRO KALM,

Ventilandam sistit

JOHANNES ARENIUS,

Ostrobotniensis.

In AUDIT. MAJ. Die XXVI Junii An. MDCCLXXVIII.

Horis post meridiem consuetis.

ABOÆ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL,
Reg. Acad. Typogr.

VIRO

Plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

D: no Mag. MARTINO ARENIO,

V. Pastori & Archidiacono Ecclesiæ

Cathedralis Aboënsis Meritissimo,

ET

Plurimum Reverendo atque Clarissimo.

D: no THOMÆ ARENIO,

Sacellano in Malax & Solvo vigilantissimo,

PATRUIS DILECTISSIMIS.

*M*icantibus & sesqui pedibus Procerum titulis, sua solent adultores in aurare rudimenta; mei vero est ingenii mearumque virium, animum meum in ingenuos Benefactores gratissimum, rudi sed ingenuo adumbrare penicillo. Dignemini Patruis dilectissimi non fucatam grati mei animi simplicitatem, tanta recipere benignitate, quanta ego animi devotione in numeris vestris recepi beneficia!

PATRUORUM DILECTISSIMORUM.

Clientis devotissimus
JOHANNES ARENIUS.

Sacellanen vid Wafa och Qvestax Församlingar
Välärvördige och Höglärde,

Herr Mag. GABRIEL ARENIUS,

Min Huldaste Fader!

Så ock

Dygdådla Fru,

MARIA ELISABETH CASTIN,

Min Huldasta Moder!

Då mitt hjerta icke kan tilfredsställa sig, om det icke får offentligen betyga de kån/or af djup vördnad och erkänsla, hvaraf det är intagit; så vårdes mina Huldaste Föräldrar ej obenåget anse, at tacksamheten vågat, uppå dessa blad, tekna de tvånne Alfkade Namn, emot hvilka min vördnad ej förån med mit väfende kan försvinna.

Mine Huldaste Föräldrars:

Ödmjuk-lydigste Son
JOH. ARENIUS.

§. I.

Egregie, ut solet, dicit COLUMELLA, rem rusticam sine dubitatione proximam & quasi consanguineam sapientiæ esse. Hinc etiam videre licet, quasvis gentes, quæ terræ colendæ fuerunt studiosæ, moribus fuisse politioribus & ad sapientiæ regulas magis informatis, quam quæ in aliis vitam degendi rationibus, ut venatu bestiarum & captura piscium occupatæ fuere.

Accedit, quod agricultura etiam felicitatem certo modo procuret firmiorem, beatiorem magisque perennem, quam quæ ab aliis expectari potest vitæ generibus. Præterea etiam inevitabilis est agriculturæ necessitas, (a) quæ nempe tanta est, ut absque illa gentes vitam, quæ humana merito nominari possit, haud queant tolerare, quæque fecit, ut hujus artis scientia semper fere & ubique fuerit culta, cum contra cæteræ scientiæ, in se licet utilissimæ, certis tantum modo temporibus & certis in locis cognitæ fuerint atque promotæ; ut silentio præteream, delectationem, quam parit Oeconomix studium, majorem esse, & naturæ humanæ, sensuum titillationibus obnoxia, magis accommodatam, quam quæ ex aliis scientiis, animam abstrusiori involventibus meditationi, facile possit sperari. Hæc pluraque alia quæ nunc enumerare non vacat, Oeconomix ruralis decora, eam apud omnes gentes reddidere astumatissimam

nam, ita ut vix ulla tam barbara detur natio, quæ non agricolationi operam navaverit. Quod etiam de antiquis Sveogothis est verissimum; (per veteres vero & antiquos Sveogothos illos majorum nostrorum intelligimus, qui sub ipso, ut vocatur, gentilismo ætatem degerunt.) Huic assertioni ut fidem faciamus, non nulla quæ habentur rei agrariæ vestigia apud ultimos nostros Majores, pro virium jam temporisque modulo, levè adumbrare constituimus penicillo.

(u) Hanc egregie describit VITRUVIUS de Architect: lib. II. hunc in modum loquens: *ut enim natus infans sine nutricis lacte non potest ali, neque ad vitæ crescentis gradus perducitur; sic civitas sine agris & eorum fructibus in moenibus affluentibus non potest crescere nec sine abundantia cibi frequentiam habere, populumque sine copia turri.* Vitruvio assentitur CICERO: *mea quidem, inquit, sententia, haud scio hac an ulla vita beatior esse possit: neque solum officio, quod hominum generi universo cultura agrorum est salutaris; sed et delectatione, & saturitate, copiaque omnium rerum, quæ ad victum hominum, & cultum etiam Deorum pertinent.* Cato major Cap. XVI.

S. II.

Primus & antiquissimus Historicus, quæ Sveciæ mentionem facit, est, ut demonstrat nobilissimus LAGERBRINGIUS (a) Marsiliensis ille PYTHEAS, qui anno circiter C C C C ante Christum natum iter fecit ad Thulen, quam regionem ita describit, ut facile agnoscat, illum regiones hæc septentrionales, quarum præcipua est Svecia, vixisse: Ex hujus Historici narratione qualis illa apud STRABONEM (b) habetur, apertum est, Sveciam jam tunc agrorum cultu fuisse florentissimam

Memoriæ prodidit PYTHEAS, incolas hujus regionis non solum oleraceis quibusvis & radicibus fructibusque herbarum & arborum, sed etjam graminibus (fortassis quæ vocantur Cerealia, ut secali, hordeo &c) victitasse; inter quæ etjam cultum isto tempore fuisse perhibet adhuc aliud frumenti genus, quod interpretes STRABONIS *milium* appellant, sed nobilissimus, quem iterum honoris causa nominamus LAGERBRINGIUS (c) haud immerito suspicatur, esse *festucam fluitantem* manna grâset, quæ sua sponte & in Finlandia & in Svecia copiosissime crescit, culturamque, quam ei multo sane lucro tribuunt Poloni & Germani, & ut credimus, majores quoque nostri tribuerunt, etjam apud nos, nostroque tempore meretur summopere. In majus adhuc indicium floris agriculturæ veterum Sveogothorum refert idem PYTHEAS fruges in septentrionali hac terræ parte tribulari atque triturrari in ædibus & areis isti usui accommodatis; unde pronum est concludere, tunc temporis messionem & collectionem frugum feliciori meliorique institutam fuisse methodo, quam qua forsan in pluribus Sveciæ provinciis hodie peragitur.

(a) Svea Rikes historia ifrån de äldsta tider till de närvarande. I Delen. p. 3.

(b) v: Strabonis Geograph: L: IV.

(c) L: c: p: 33.

§. III.

Præter allatum PYTHEÆ testimonium, plurima habemus culturæ apud antiquissimos Sveogothos agriculturæ vestigia. Mentionem *aratri*, magni hujus agriculturæ ministri & indicis, faciunt annales nostri, tempore jam GYLFES. (a) De agris secale cereale producentibus loquitur quidem antiquissima Historiola WOSUNGA SAGAN
appel-

appellata (b); sed cum non ita planum sit, qua in regione versabatur Siguoder, quando iter per agros fecali confitos (*Ragakurim*) fecerat, certi quid hic concludere non audemus. Cereale autem hocce prius in Svecia cultum fuisse, quam nobiliss: D: Dalin existimat, dudum ostenderunt viri in historia Patriæ veratissimi. Hordeum tempore jam GOTHRIKI coebatur a tenuioris fortunæ rusticis in Westrogothia (c), Præterea mentionem *Hordei* Historiolæ nostræ antiquissimæ plurimis in locis faciunt, ut silentiæ præteream, easdem de Cerevisia ex hordeo facta, potu illo veterum Sveogothorum palato admodum arridenti, ubique fere loqui. Lini vero culturam apud Sveogothos, antiquissimis retro temporibus viguisse Auctor est *Sturleson* (d) quod etiam piscatura, quam industrie exercebant quæque lini maxime est indiga, satis testatur superque. Minus etiam recte in Sveciam applicarunt non nulli, quod de Germanis habet TACITUS: (e) *Nec arare ait, terram, aut expectare annum tam facile persuaseris, quam vocare hostes & vulnera mereri. Pigrum quin immo & iners videtur sudore acquirere, quod possis sanguine parare.*

Aliud & sane amplissimum de Svecia antiqua perhiæc ADAMUS BREMENCIS (f) testimonium; *Svionia inquit, est Regio fertilissima, ager frugibus & melle opimus, extra quod pecorum foetu omnibus antefertur, opportunitas fluminum sylvarumque magna &c.*

§. IV.

(a) vid: Lagerbring: L. c. p. 407.

(b) Wofunga sagan p. 56.

(c) Gautr. och Rolfs Saga p. 11.

(d) T. i. p. 813.

(e) in libro de situ, moribus & populis Germaniæ.

(f) in libr. de situ Daniæ C. 85. p. 60.

§. IV.

Magnum florentis apud veteres Hyperboreos agriculturæ argumentum, est florens eorum res *pecuaria*, sine qua agrorum cultus nunquam bene procedit, quæ vero bene culta, agricolationem summopere evêhit & lucrosam reddit atque vigentem. Quicumque veteres nostros annales vel obiter perlegit, abunde perspicit, rem pecuariam a primordiis usque gentis Sveciæ, summopere ei fuisse curæ cordique. Nuper allatum §. 3. Adami Bremensis testimonium, evincit, Sveoniam pecorum foetu omnibus anteferri. Nec aliter evenire potuit in regione, cui res pecuaria in ipsa Religione sacerrimo commendata erat modo. Diis suis cujuslibet generis pecudes immolabant, hinc quam studiose, quam laute, quamque religiose rem pecuariam tractaverint Majores nostri non est difficile demonstratu. Unicum tamen adferamus lautioris rei pecuariæ exemplum: maximus sui temporis Heros ROLF KRAKE tam copiosam tamque divitem instituerat rem pecuariam; ut in aula sua CC oves & LX boves quotidie consumerentur (a); unde patet agriculturam quæ tanta juvabatur pecudum copia, ad egregium etjam florem perductam sine dubio fuisse.

Quam religiose agri culturam observaverint Majores nostri, etjam exinde remur constare, quod cum tribus imprimis festis diebus res suas suis comendarent Diis, ab illisque ea quæ maxime ad felicitatem pertinere credebant, devotis precibus exposcerent, duos horum testorum ad prosperandam religiosa Deorum adoratione agriculturam, maxime adhibuerint. Horum primo, qui inunte celebrabatur hieme, gratias egere Coelestibus, quod annonam secundaverint, copiamque frumentorum hoc anno esse jusserint; inque grati animi tesseram victimas plu-

plurimas, inprimis boves immolarunt. Altero vero festo, quod in honorem Disæ, quæ Ceres fuit Hyperboreorum, mense Februarii celebrari erat solitum, vota fuderunt, qualia solent esse hominum pro futuris bonis, ardentissima, dignentur Summa eorum Numina, benedictionem largiri frugibus, quæ anni spes erant & solatium. Hocce die litauat verrem faginatum, qui magno cum apparatu Diis sacrabatur, illisque ut dicaretur eo magis censebatur dignus, quod hocce animal, terram rostro effodiendo artem arandi homines docuisse crederetur (b)

Plurima ob temporis angustiam, prætereuntes argumenta, ultimum quod adponimus, quodque agriculturæ florem haud parum demonstrat, est, ex immenso populi numero, quo tum abundavit inops nunc temporis Civium Svethia, petitum. Si enim fidem adhibere licet pluribus Historicorum Patriæ, qui contendunt, Sveciam quondam vaginam nationum, officinam gentium pulcherrimæ appellatam esse cognomine, eam ob causam, quod antiquissimis temporibus plurimæ nationes, *Gothi, Longobardi* &c. Svecia exeuntes, totam Europam fere quasi inundarunt; tum facile constat, immensum hunc numerum nec potuisse sustentari absque immenso agrorum cultu & numero, nec laboriosas manus, ut hodie communis est querela, potuisse tum deficere arva, nec arva ubertatem.

B

(a) LACERBRINGIUS l. c. p. 409.

(b) Nobiliste: BOTIN in utkast til Svenska Folkets Historia p. 53. 54.

(c) Sed sunt etiam alia indicia, quæ Sveciam antiquis temporibus fuisse valde populosam agriculturamque etiam optime floruisse satis superque ostendunt, vestigia dico
cla-

clarissima nostro tempore detecta agrorum in plurimis
 ejusmodi locis, ubi per multa secula vastissimæ fuerunt
 silvæ, nostro vero tempore excisæ. Numerum au-
 tem incolarum vehementissima & funestissima Pestis,
 Svecis *Digerdöden* vocata, præter alias causas, immen-
 sum quantum diminuit, conf: *Præsidis iter Babus*; p.

121. 191.

